

🗨️ DEN ARGUMENTERENDE TEKST

Det fede ved mit fag

FP9 MAJ 2022, OPGAVER 3

I DETTE MATERIALE FINDER DU

- 1** Præsentation af opgaven
Introduktion til dansklæreren.
- 2** Lær at afkode opgaverne til prøven
Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.
 - A** Forstå situationen og lur opgavekravene
 - B** Styr processen
 - C** Brug ressourcerne
 - D** Hiv fat i erfaringerne
- 3** Undervisningsforløb med faglige fokuspunkter
Undervisningsguide til dansklæreren. Varighed 6-8 lektioner.

De faglige fokuspunkter er:

 - INDHOLD**
 - 🕒 Brug fakta og viden med dine egne ord
 - SPROG**
 - 🕒 Slogan
 - 🕒 Argumenter med logos og patos
 - FORM**
 - 🕒 Billeder og andre modaliteter
 - SKRIVESTRATEGI**
 - 🕒 Tekstkortet
- 4** Den gode tekst og faldgruberne
En håndsrækning til lærer og elever. Erfaringer fra prøverne.

1

Præsentation af opgaven

Introduktion til dansklæreren

I *Det fede ved mit fag* (fp9 maj 2022) skal eleverne skrive en kampagnetekst for organisationen SkillsDenmark, som mange udskolingselever højst sandsynligt har erfaringer med i forbindelse med deres uddannelsesvejledning.

Eleverne skal forestille sig, at de er i praktik hos SkillsDenmark og har fået til opgave at skrive en tekst, der kan bruges til en kommende kampagne til elever i udskoling. Med andre ord skal de fremstille en tekst, hvor de selv er en del af målgruppen, og de kan med fordel spørge sig selv: Hvordan ville jeg selv synes, at teksten kunne blive overbevisende, hvis det var mig, der skulle læse den?

En kampagnetekst er en argumenterende tekst. Den tekst eleverne her skal skrive, har til hensigt at overbevise udskolingselever om, at det er fedt at vælge en erhvervsuddannelse. Eleverne kan trække på deres erfaringer, når I har analyseret reklame- og kampagnofilm/tekster og bruge deres viden om fx appelformer, sproglige virkemidler og argumentationsknep m.m.

På sin vis er der visse lighedstræk med nogle af de reportageopgaver, som har indgået i opgavesættene, fx *E-sport* maj 2020 og *Motocross – muskler og mod*, maj 2023, der også har til hensigt at vise sportsgrene i et særdeles positivt lys.

Det er oplagt at inddrage denne opgave i forbindelse med brobygning, besøg på ungdomsuddannelser eller lignende forløb, der handler om uddannelsesvalg. På SkillsDenmarks YouTube-kanal ligger der mange andre korte film i serien "Det fede ved mit fag", der også ville kunne bruges, og du kan fx lade eleverne vælge frit herfra.

Der lægges op til en kreativ besvarelse, der kan løses på mange måder især i forhold til brug af modaliteter og tekstens grafiske look. Men også i forhold til sproglige finurligheder, ordspil m.m.

2

Lær at afkode opgaverne til prøven

Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.

A

OPGAVE

Forstå situationen og lur opgavekravene

I denne øvelse bliver I gode til at forstå skrivesituationen i en opgave og lure kravene. Det er nemlig afgørende for, at jeres tekster kommer til at fungere.

Start med det hvide, inden I hopper ud i det blå.

1

Få opgaven DET FEDE VED MIT FAG frem på skærmen eller lav et print af den, så I kan markere de vigtige nøgleord.

2

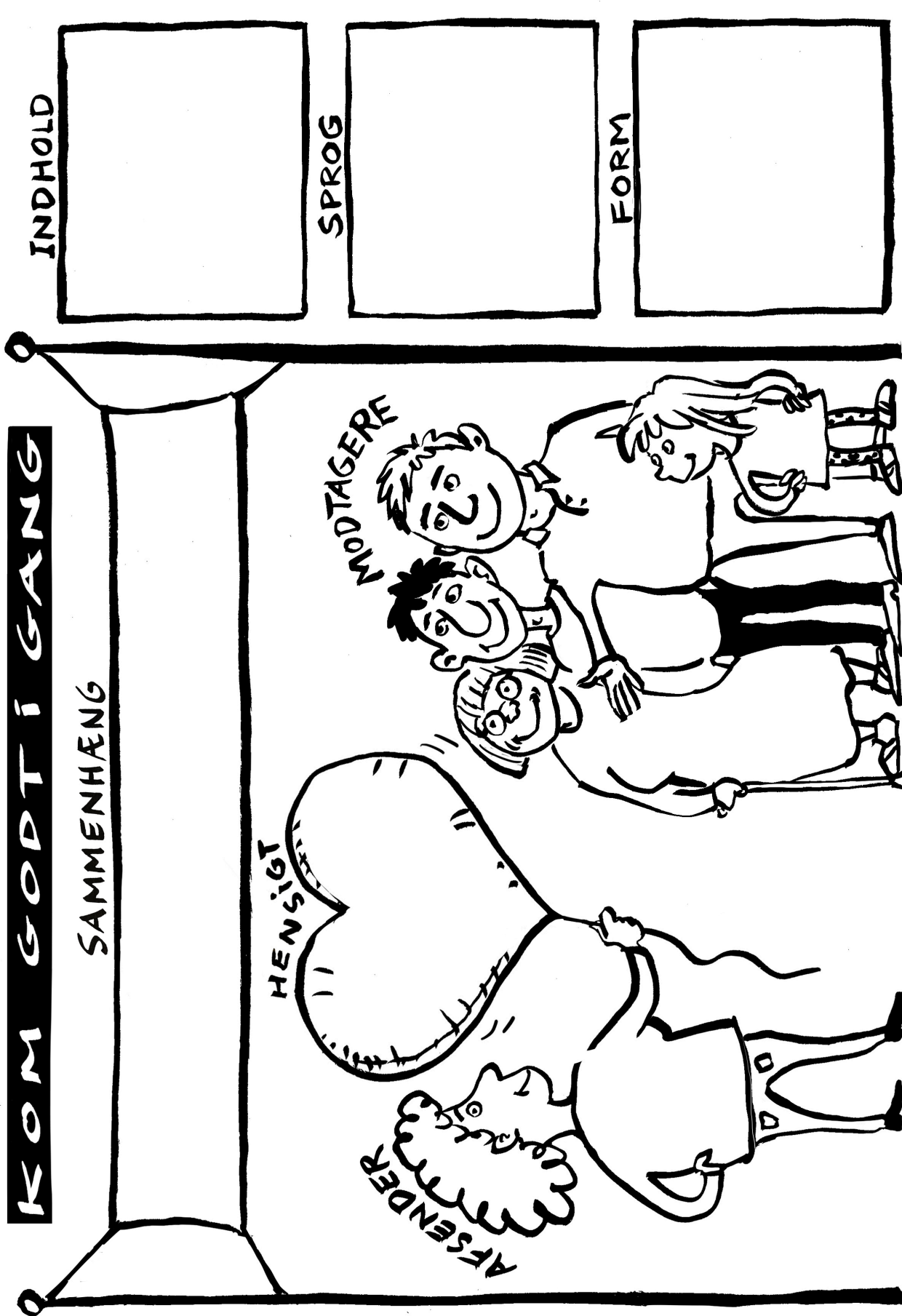
Start med at nærlæse skrivesituationen, som er teksten på den hvide baggrund.

Brug **KOM GODT I GANG**. Noter på figurerne: hvorfor teksten skal skrives, hvilken afsenderrolle I skal skrive i, hvad der er tekstens hensigt, og hvem der er modtagerne.

3

Herefter nærlæser I, hvad der står i den blå kasse, hvor opgavens krav er beskrevet.

Skriv stikord til tekstens indhold, sprog og form til højre på **KOM GODT I GANG**.

TEGNING: ANNETTE CARLSEN

IDÉ: CHARLOTTE RYTTER

B

OPGAVE

Styr processen

Et godt produkt kræver en god og styret proces. Det gælder uanset om I skal planlægge en fest, lave en lagkage eller skrive en tekst i skriftlig fremstilling.

Til prøven har I 3 ½ time til rådighed.

Der er noget I skal gøre FØR I skriver. Andre ting I skal have fokus på MENS I skriver, og der er en del at tage sig af EFTER I har skrevet første udkast til teksten. I skal regne med at afsætte cirka 1 time til hver del.

1

I denne opgave skal I lave en to-do-liste på alle de del-opgaver, der vil bringe jer og teksten helt til mål.

Se evt. filmen **TO-DO-LISTEN** på skriveklar.gyldendal.dk

Hvad skal I forberede
FØR
I begynder at skrive teksten?

Hvad skal I have fokus på
MENS
I skriver teksten?

Hvad skal I sørge for at gøre
EFTER
I har skrevet teksten?

OPGAVE

Brug ressourcerne

Til opgaven er der ofte en ressource tilknyttet, som skal bruges enten direkte i opgaven eller som inspiration.

Andre gange skal I selv ud på nettet og finde ressourcer, der skal bruges i teksten. Det kan være alt fra illustrationer til fakta og viden m.m.

Nogle gange kan det være en god ide selv at opsøge ressourcer for at bedre at kunne besvare opgaven. Det hedder research.

Husk også at du selv er en ressource og kan både bruge dine livserfaringer, din viden om verden, fra danskundervisningen eller fra andre fag, når du besvarer en opgave.

I opgaven *Det fede ved mit fag* skal I bruge to ressourcer:

- En video om et fag. I opgaven skal vælge mellem tre mulige: Gourmetslagter, VVS-energispécialist eller Mediegrafiker.
- I skal også selv en tur på internettet og finde relevante informationer, der kunne være relevante og interessante for målgruppen, som jo er unge på jeres egen alder.

1

Tal i klassen om, hvilke ressourcer der skal bruges i forhold til opgavekravene. Marker med en overstregspen hvilke af disse ressourcer, som I vil bruge til at besvare opgavekravet.

- ✓ informere om og beskrive det valgte fag, og hvilke personlige kompetencer faget kræver:
VIDEO | SØGNING PÅ NETTET | MIG SELV
- ✓ argumentere for, hvorfor en erhvervsuddannelse kan være et godt valg:
VIDEO | SØGNING PÅ NETTET | MIG SELV
- ✓ afslutte med et slogan og et billede, der understøtter din argumentation:
VIDEO | SØGNING PÅ NETTET | MIG SELV

OPGAVE

Hiv fat i erfaringerne

Når I går til prøve, er det på baggrund af alle de erfaringer I har med fra undervisningen, hvor I bl.a. har arbejdet med at:

- ✓ skrive tekster i forskellige situationer,
- ✓ have fokus på, at indholdet i en tekst skal give mening for læseren
- ✓ få tekster til at hænge godt sammen.

PRAKSISERFARINGER

Det har I med garanti arbejdet med i danskundervisningen, men måske har I også skrevet tekster i andre fag, holdt foredrag eller fremlæggelser i klassen osv.

Måske har I haft særlig fokus på at skrive i bestemte fremstillingsformer, i særlige afsenderroller, til specifikke modtagere, skrevet tekster med en klar hensigt m.m.

Det kalder vi praksiserfaringer.

VIDENSERFARINGER

Men I skal også trække på den viden om tekster, som I har fået af at læse et utal af forskellige typer af tekster fra mange slags medier: bøger, antologier, aviser, netartikler, hjemmesider, kommentarer på sociale medier, blogs, manuskripter, mails og mange flere.

Derudover skal I også hive fat i jeres erfaringer fra livet generelt. Både i livet i skolen og i livet udenfor skolen.

Det kalder vi videnserfaringer.

Når man skal have fat på sine erfaringer, skal I forestille jer, at alle jeres erfaringer er balloner, der svæver over jer i en lang snor. For de er nemlig til at få fat på, hvis man øver sig. Nogle erfaringsballoner kan være lette og hurtige at hive ned, mens I skal kæmpe lidt mere med at få andre frem i hukommelsen.

1

Hiv fat i jeres erfaringer fra undervisningen og i livet generelt, og skriv ind i ballonerne, hvilke konkrete erfaringer, I ville kunne trække på i netop denne opgave.

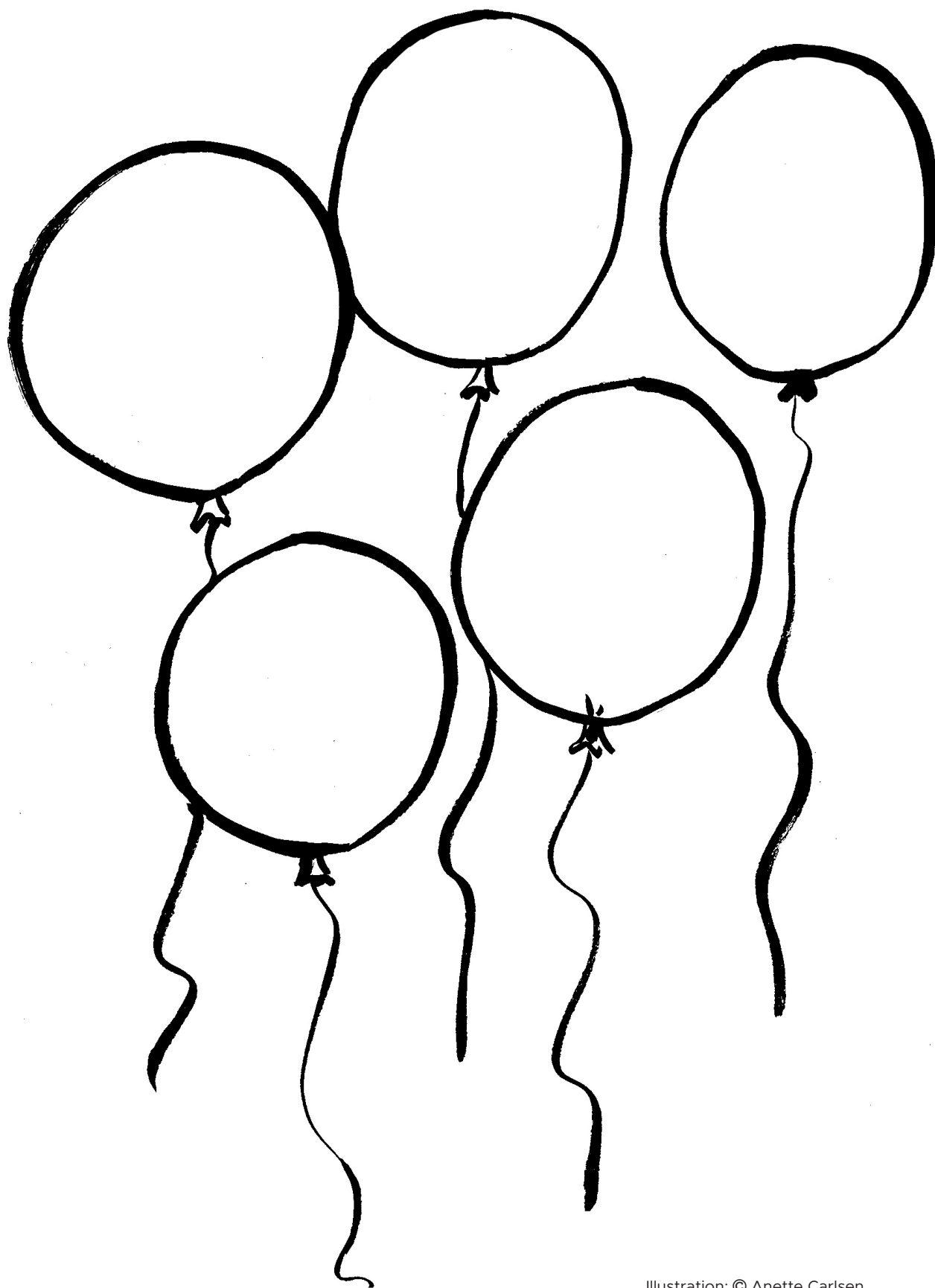

Illustration: © Anette Carlsen

Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *Det fede ved mit fag* som undervisning, kunne de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- ⊙ Brug fakta og viden med dine egne ord

SPROG

- ⊙ Argumenter med logos og patos
- ⊙ Slogan

FORM

- ⊙ Billeder og andre modaliteter

Brug fakta og viden med egne ord

En af opgavens krav er, at eleverne skal *informere om og beskrive det valgte fag og hvilke personlige kompetencer faget kræver*.

Til det skal eleverne bruge to forskellige ressourcer. Dels skal de bruge den video om det fag, som de har valgt. Her får de både en ide om faget, så de kan beskrive en hverdag på jobbet i deres tekst, men de får også indblik i nogle af de kompetencer, som faget kræver.

Derudover skal eleverne selv ud og søge relevante informationer på nettet. Her er der en stor fare for, at de blot direkte kopierer, hvad de kan finde på ug.dk. Derfor kan det være en god ide at arbejde med netop dette opgavekrav som fagligt fokuspunkt i undervisningen og lære dem, hvordan man bearbejder informationer til egen viden.

FORSLAG

1

Brug en af videoerne fra SkillsDenmark som eksempeltekst. Tal med eleverne om, hvilke kompetencer netop dette job kræver. Det svarer lidt til at lave en personkarakteristik, når vi analyserer tekster.

Lav stikord til de personlige kompetencer på tavlen fx *kreativ, imødekommende, ambitiøs, selvstændig osv.*

Skriv herefter enten i fællesskab, i makkerpar eller individuelt en kortere tekst på cirka 75-100 ord, hvor I beskriver nogle af kompetencerne fra jeres brainstorm ved at supplere med konkrete eksempler på arbejdsopgaver i jobbet.

Fx *Man skal være kreativ som gourmetslagter, når man skal dekorere fade med italiensk skinke, spanske pølser og franske ost, som kunderne kan købe.*

2

Lad klassen stille hv-spørgsmål til, hvad de gerne selv ville vide noget om, hvis de var modtagere af teksten. Lad disse spørgsmål være elevernes søgeord- og søgespørgsmål, når de selv skal på nettet og finde relevante informationer.

Brug **FORKLAREBLOMSTEN** fra *Fat på fremstillingsformerne* til at understøtte forslag 2 eller 3.

3

Efter deres research lader du eleverne i makkerpar mundtlig gengive, hvad de har fundet ud af, og hvilke informationer der skal med i netop deres tekst.

På den måde får de både ordene i ørerne og i munden, inden de bliver tastet, og der er her en større sandsynlighed for, at de også får den nye viden bearbejdet og ikke blot kopieret.

Slogan

Et af opgavekravene er, at teksten skal afsluttes med et slogan. Det vil sige, at eleverne skal lege med sproget. Det kan godt tage lidt tid at få hul på den kreative åre, men når man først er kommet i gang, er det faktisk ret sjovt. Og kan være svært at stoppe igen.

Når man laver slogans, kan du bruge disse guidelines:

SKRIV KORT:

Energispecialist. Ser lyset!

APPELLER TIL HANDLING:

*Ryst hovedet, frigør kreativiteten. Bliv gourmetslagter!
Se mere. Gør mere. Tjen mere – Bliv energispecialist*

RIM:

*Kan du lide at tjene skejser- Så er der job som svejser.
Det er ganske vist, der er penge i energispecialist.*

BOGSTAVRIM:

Meget mere (i) Mediegrafik

BRUG KENDTE TALEMÅDER:

*En VVS'er tænker, før han taler.
VVS energispecialist. Lad kraften være med dig!*

VÆR SJOV:

Gourmet med slag(ter) i!

FORSLAG

1

Lav en fælles brainstorm på mulige slogans. Brug listen ovenfor som inspiration. Lad eleverne vælge fra jeres fælles brainstorm det slogan, som de vil bruge til netop deres tekst.

2

Lad eleverne lave forskellige forslag til, hvordan deres slogan grafisk kunne se ud. De kan her lege med forskellige modaliteter såsom: skrifttyper, skriftstørrelser, fed, farver, baggrunde, tekstbokse i forskellige former m.fl.

Argumenter med logos og patos

Et af opgavekravene er, at eleven i sin tekst skal *argumentere for, hvorfor en erhvervsuddannelse kan være et godt valg*.

I denne tekst skal de ikke argumentere, som var det en diskussion eller debat, men bruge argumenter i forhold til at "sælge" erhvervsuddannelser til unge i udskoling.

FORSLAG

1

Tal med eleverne om de erfaringer, I har fra lignende tekster såsom reklamer og andre typer af kampagnetekster, som I har arbejdet med i undervisningen.

2

Lav forslag til argumenterende oneliners, hvor I bruger:

- argumenterende ord som: *Fordi – derfor – altså – nemlig*
- den direkte henvendelsesform: *du*
- humor
- argumenter der taler til fornuften
- argumenter, der taler til følelserne

Inddrag skriveøvelsen om **APPELFORMER** fra *SkriveKlar 9, Forløb 2*

3

Brug **ARGUMENTEREBLOMSTEN** fra *Fat om fremstillingsformerne*.

Billeder og andre modaliteter

Et af opgavekravene er, at eleverne skal indsætte *et billede, der understøtter din argumentation*.

Billeder skal vælges med omhu, og man skal overveje både, hvordan de skal understøtte tekstens indhold, hvilken type af billeder man vil bruge, og i hvilken størrelse de skal være.

Da teksten skal fungere som en kampagnetekst, kan du bruge anledningen til samtidig at lære eleverne, hvordan de udnytter de layoutmæssige funktioner, der er i et tekstbehandlingsprogram og således få vist, at de kan anvende forskellige modaliteter hensigtsmæssigt og sikkert, som det er formuleret i vurderingskriterierne.

Udover billede og formateringer kan sloganet naturligvis også indgå som en del af det grafiske udtryk.

FORSLAG

1

Lad eleverne i makkerpar udvælge 3 forslag til billeder, der ville kunne bruges. Lad dem præsentere billederne for klassen og bed dem om at begrundede, hvorfor netop disse ville være velegnede til at understøtte tekstens hensigt.

2

Lad eleverne skrive billedtekster til de valgte billeder. Stil krav om, at der skal være slagord, svung eller gode "salgs-argumenter" i disse tekster – altså lad det være en sproglig kreativ opgave.

Husk at de skal skrive billedkilde på, fx *pixabay.com*.

3

Vis eleverne forskellige modaliteter i deres skriveprogram, som de kan afprøve. Fx skrifttyper, tekststørrelser, farver, fed, understregning, kursiv, punktopstilling, hvordan man laver en faktaboks, fremhævede citater m.m.

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Brug en eller flere af øvelserne fra **Lær at afkode opgaverne til prøven** Forbered teksten ved at arbejde med de udvalgte faglige fokuspunkter:

- 🕒 Brug fakta og viden med dine egne ord
- 🕒 Slogan
- 🕒 Argumenter med logos og patos

MENS ELEVERNE SKRIVER

Du kan enten lade eleverne forberede og skrive teksten, som I plejer.

Eller du kan også prøve denne skrivestrategi: 🖋️ Tekstkortet.

Se filmen 🎬 **TEKSTKORTET** på 📍 skriveklar.gyldendal.dk og brug 📄 **TEKSTKORTET**.

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Brug 📄 **SPROGVASKMANUALEN**, når eleverne skal lave den sidste korrektur. Du finder en videoguide til eleverne på 📍 skriveklar.gyldendal.dk til hvordan de skal bruge manualen.

Arbejd med det faglige fokuspunkt:

- 🕒 Billeder og andre modaliteter

Lad eleverne layoute deres tekster i klassen, så de undervejs kan give hinanden hjælp og inspiration

4

Den gode tekst og faldgruberne

Vejledning- og vurderingsguide til dansklæreren

Nedenstående oversigt følger de tre vurderingsdimensioner: Funktion, Indhold og form. Du kan bruge guiden, når du skal enten VEJLEDE eller VURDERE dine elevers tekster.

Du kan fx gøre vejen til den gode tekst konkret og håndterbar for alle elever – og ikke kun en gættekonkurrence for de få – ved at du inden og evt. undervejs i skriveprocessen taler med eleverne om, hvad der kendetegner den gode tekst, og hvilke faldgruber de skal være opmærksomme på.

	DEN GODE TEKST VIL OFTE VÆRE KENDETEGNET VED:	FALDGRUBERNE vil ofte være:
FUNKTION	Tekstens hensigt er tydelig i både indholdsvalg, sproglige udtryk og med brug af forskellige modaliteter	Teksten har præg af at være svar på spørgsmål. Hensigten er uklar.
INDHOLD	Indhold og sprog er tilpasset målgruppen. Ressourcerne i form af video og informationssøgning på nettet er anvendt og bearbejdet, så det passer til tekstens hensigt og målgruppens forudsætninger og behov.	Videoen er ikke brugt til både hverken beskrive det valgte fag, eller hvilke personlige kompetencer faget kræver Informationer er ikke bearbejdet, så det passer til modtagerne. En del af indholdet bærer præg af copypaste fra kilder på nettet.
FORM	Der er brugt forskellige former for modaliteter, der fremmer hensigten med teksten.	Hvis der er anvendt modaliteter, er de ikke anvendt hensigtsmæssigt eller sikkert.